

בית משפט לעניני משפחה בירושלים

19 אפר 2018
39398-01-17

השופט

מיכל דביר-רוזנבלט

מבקשים

מ.נ.
ע"י עו"ד שלומית ברקמן ושלי פיירשטיין

- נגד -

משיבים

1. היועץ המשפטי לממשלה במשרד הרוחה
2. א.נ.
3. א.ס.א.

ע"י עו"ד דברה לב רן [בשם משיבה 1]
עו"ד משה בראון [בשם משיבות 2-3]

פסק דין

בעניין אדם שמבקשים למנות לו אפוטרופוס- א.ל.נ.

באמצעות ב"כ עו"ד ציפי פיק והאפוטרופוס לדין עו"ד יעקב שימשי

בפני תובענה למינוי אפוטרופוס קבוע לגופו ולרכושו של מר א.ל.נ., שהוגשה על ידי בנו, מר מ.נ..

מסמך זה עשוי להכיל שינויים שהוטמעו ע"י מערכת פסקדין

במסגרת התובענה הוגשה בקשה למינוי אפוטרופוס זמני לגוף ולרכוש, וכן בקשה למתן צו למניעת דיספוזיציה ברכושו של מר א.ל.ג. (להלן: "האב" / "מר א.ל.ג.").

1. הצדדים להליך זה הינם מ.ג., בנו של מר א.ל.ג., העותר (להלן: "הבן" או "מ.ג."), מצד אחד; ומגד, שתיים מתוך שלוש בנותיו של מר א.ל.ג., גב' א.ל. וגב' א.ס.א. (להלן, ולפי העניין: "הבנות"/"א.ג."/"א.ס.א."). למר א.ל.ג. בת נוספת, מ.ב., אשר בחרה שלא לקחת חלק בהליכים.
- מר א.ל.ג. עצמו אף הוא צד להליכים. הוא מיוצג בהליכים דן על ידי עורכת דין מייצגת מטעמו, וכן מונה לו אפוטרופוס לדין מטעם בית המשפט. צד נוסף להליכים הינו באת-כוח היועץ המשפטי במשרד הרווחה.
2. אציין כי מר א.ל.ג. יליד אנגליה, דובר עברית, אלמן מזה מספר שנים, כיום בן כ-94 שנים. במשך שנים שימש פרופ' חוקר... כיום גר בביתה של הבת א.ס.א., יחד עם משפחתה, ולו גם מטפלת זרה סיעודית צמודה.
3. למר א.ל.ג. רכוש, ככל הנראה בהיקף משמעותי, שמרביתו מצוי באנגליה במסגרת חברות ונאמנויות. הצדדים הרחיבו לא מעט אודות החברות והנאמנויות בחו"ל, הרחיבו בעניין העברת כספים מהארץ לצורך ניהול הליכים באנגליה הנוגעים לחברות והיבטים נוספים, ולמעשה, ככל הנראה, החברות הללו הן שעומדות בבסיס הסכסוך הקיים במשפחת נ' ואשר הובילו בסופו של יום להליך שבפניי.
4. הסוגיות המרכזיות העומדות בפני הינן: הראשונה לכל - האם יש מקום למנות לאב, מר א.ל.ג., אפוטרופוס, וככל שהתשובה על שאלה זו היא בחיוב: מהו היקף המינוי - האם לענייני הגוף, לענייני הרכוש או לשניהם גם יחד, ובאיזו מתכונת.
- השניה – ככל שיש מקום למנות למר א.ל.ג. אפוטרופוס, מי ימונה לתפקיד זה, על רקע בקשתו החוזרת ונשנית כי בתו א.ס.א. היא שתנהל את כל ענייני רכושו.

טענות הבן

5. לטענת הבן, יש מקום למנות לאב אפוטרופוס לרכוש ולגוף, נוכח מצבו הגופני, השכלי ובידודו כפי שיפורט בהמשך. ברם, טרם לפירוט הצורך במינוי אפוטרופוס לפי גרסת הבן, הרחיב הבן לגבי הנסיבות שקדמו להגשת הבקשה.

6. כרקע לבקשתו, ציין כי במהלך השנים היתה בין בני המשפחה מערכת יחסים טובה, כאשר הבן טיפל במסירות בשני הוריו (ראה פרק "יחסי הגומלין ההדוקים ששררו ביני לבין הורי" בתצהיר עדותו הראשית).

7. לאורך השנים היה הבן יד ימינו של האב, וטיפל בכל ענייניו, לרבות ענייניו האישיים והרפואיים, והיה עמו בקשר מעולה ויום-יומי.

הבן שימש למעלה מארבעים שנים כאיש אמונו ויד ימינו של האב בקבלת החלטות כלכליות משמעותיות והוצאתן לפועל כגון מכירת נכסים, השקעות ועוד, ובשנת 2005 מונה בתמיכת האב וכל בני המשפחה הגרעינית והמורחבת לשמש כמנכ"ל ודירקטור בשתי החברות המשפחתיות בחו"ל.

8. הבן אף עזר רבות לבני משפחתו בעזרה משפטית, בהיותו עורך דין, ובכלל, לרבות מכירה ורכישה של דירות, או מתן ייעוץ משפטי שוטף לחברה של א.ג. (סעיף 18 לתצהיר העדות הראשית).

9. הבן אף סיפר כי כחלק משגרת המשפחה, ולאורך כעשרים שנים ברציפות, קיים האב לימוד משותף משפחתי של פרשת השבוע ולימוד גמרא ודיונים, בהם לימד האב את הנכדים ושאר בני המשפחה דברי תורה.

10. לטענתו, לאורך השנים, לפני פרוץ הסכסוך האב ואשתו (אמם ז"ל של בעלי הדין) ניהלו מדיניות הוצאות מוקפדת ומחושבת, ובלתי בזבזנית.

11. בסמוך לאחר מועד פטירת האם, בשנת 2011, ביקש האב מהבן להצטרף כבעלים נוסף לחשבון הבנק של האב, על מנת שיוכל לנהל את החשבון עמו. לטענת הבן, הבן עצמו עמד על כך שהבנות תצטרפנה אף הן לחשבון, ואכן כך היה (אם כי הבן מציין בכתב התביעה כי התברר לו בדיעבד כי האחות א.ס.א כבר היתה רשומה כשותפה בחשבון שנתיים קודם לכן, ר' סעיף 16).

12. פרוץ הסכסוך המשפחתי החל סביב חודש ינואר 2015 עת גילה הבן, באקראי, כי הבנות ניצלו את חולשתו של האב, משכו כספים מתוך החשבון של האב, בהיקף של מאות אלפי שקלים בשנה, לטובתן הפרטית. מעילה זו החלה לטענתו בסמוך לפטירת האם (סעיף 3 לבקשתו, סעיף 4 לתצהיר עדותו הראשית), אשר בסמוך אליה החלה ההתדרדרות במצבו של האב. נוכח הגילוי, הבן התעמת עם הבנות והפציר בהן לחדול מהתנהלותן זו, תוך ניצול חולשתו של האב. הבנות לטענתו, נטלו אחריות, והתחייבו להשיב לחשבון את הכספים ולהפסיק התנהלות זו על אתר. ברם, משלא חדלו לעשות כן, ולאחר לבטים, פנה הבן לבנק ונתן הוראה ולפיה לא תתאפשר משיכה מהחשבון "ביחד או לחוד", אלא רק "ביחד", כלומר בהסכמת כל בעלי החשבון. כתוצאה מכך, ובהעדר הסכמה בין האחים, הוקפאה בפועל הפעילות בחשבון. הבנות מצדן פנו בתביעה לבית המשפט השלום למתן

הוראות לבנק לאפשר משיכה "ביחד ולחוד", בניגוד להוראת הבן, ובמקביל אף פתחו חשבון בנק אחר.

לאחר שהבן גילה את הניצול הכספי המאסיבי של הבנות כלפי האב (סעיף 8 לבקשה) החלו הבנות להרחיק את הבן מהאב, והציבו גדרות וסייגים למפגשים בין הבן או מי מבני משפחתו הגרעינית של הבן לבין האב, הן אף החליפו את מנעולי דירת האב כך שהבן לא יוכל להיכנס אליה, הנחו את העובדת הסיעודית של האב שלא לאפשר כניסת הבן או מי מבני משפחתו לדירת האב ולא אפשרו קשר טלפוני בין האב לבין הבן.

14. החל מחודש פסח שחל בשנת 2015 חדלה המסורת המשפחתית של לימוד התורה המשותף.

בחגים של שנת תשע"ו (בסביבות ספטמבר 2015) הועבר האב מביתו לביתה של הבת א.א. מאז האב מצוי בבידוד בביתה של א.א., לטענת הבן.

15. על פי גרסתו של הבן, קם צורך במינוי אפוטרופוס לאב, נוכח מצבו הגופני והשכלי, ובפרט על רקע הסכסוך המשפחתי הקשה, התנהלותן הכלכלית של הבנות ברכושו של האב ובידודן את האב. הבן מפרט כי כאמור, ההתדרדרות במצבו של האב החלה עם פטירת האם בשנת 2011. האב הפסיק לבצע פעולות יומיומיות שנהג לעשות בעבר, החל להסתגר ולנתק קשרים חברתיים, בהם לאורך שעות בטלויזיה באותן תכניות שוב ושוב וכיוצא בזה. במקביל להידרדרות במצבו הכללי של האב, החלו הבנות לנהוג בצורה פטרנליסטית כלפיו, כאשר האב מבקש אישור מהן לכל פעולה שהוא עושה ולו הקטנה ביותר לרבות שתיה, צפייה בטלויזיה ואפילו הליכה לשירותים.

16. לטענתו, כיום תפקודו של האב הינו כשל ילד, אשר מחכה למוצא פיהן של בנותיו אודות כל פעולה נדרשת, והוא חסר שיקול דעת עצמאי.

17. זאת ועוד; לטענתו, הבנות מנצלות את מצבו של האב ופועלות לנסות להדיח את הבן מתפקידו מניהול החברות המשפחתיות על מנת להשתלט על רכוש האב. בנוסף הן מכרו את דירת המגורים של האב על דעת עצמן, דירה שבה גר עשרות שנים. לטענתו דירת מגורי אביו נמכרה, כחודש טרם לפתיחת ההליכים המשפטיים, חרף מצבו הקוגניטיבי והנפשי וחוסר הבנתו של המסמכים המשפטיים הכרוכים בכך, וזאת במטרה לנכס לעצמן את תמורת מכירת הדירה והמשך בידוד האב בהסגר בביתה של א.א..

18. נוכח כל האמור, טען הבן כי בנסיבות אלו יש למנות לאב אפוטרופוס. יתר על כן, הבן היה יד ימינו של האב, ולו הידע והוותק המקצועי המתאימים, על כן טען בבקשתו כי יש למנות אותו כאפוטרופוס על

אביו. עם זאת, אקדים ואציין כי בסיכומיו שינה מעט את עמדתו זו, ועתר למנות אפוטרופוס ניטראלי חיצוני לרכוש האב, ואילו לענייני הגוף טען כי יש למנות אותו בצרוף אחת מהבנות כאפוטרופוסים.

טענות הבנות

19. לטענת הבנות, כל מטרתה של בקשת הבן היא לנשל את האב מרכושו ולהשתלט בעצמו על רכוש עצום המצוי מחוץ לגבולות ישראל.
20. לדבריהן, עד שנת 2015 היו היחסים במשפחה תקינים והבן סייע למשפחה ולכל אחת מהן בעניינים משפטיים ואף אישיים (סעיף 13 לתצהירה של א.ס.א., סעיף 20 לתצהירה של א.נ.). למרות האמור, הוסיפה א.נ. כי יחסי הבן עם ההורים היו תמיד בעייתיים וקשים, ולהוריהם היה לעיתים קושי להכיל את טרחנותו והתחכמויותיו.
21. לטענת הבנות, א.נ. מיופת כוח בחשבון אביה מאז שנפתח החשבון. א.ס.א. צורפה כשותפה בשנת 2009 הבן צורף כשותף בפברואר 2011, ו-א.נ. צורפה כשותפה בדצמבר 2011.
22. הבנות אישרו כי אכן לאב יש רכוש רב באנגליה, המוחזק באמצעות שתי חברות בהן יש לו אחוזים נכבדים, בשווי של כמה מיליוני ליש"ט. חלק מהמניות מוחזקות באמצעות נאמנות. הניהול של הנאמנות הועבר לבן בשנת 2005, "בהסכמת בעלי המניות ובעידודו של מר א.ל.נ." (סעיף 8 לכתב ההגנה). לטענתן, המטרה הייתה להביא את החברות לידי מצב טוב לצורך מכירתן בתום עשר שנים.
23. לטענת א.נ., האב סייע לה רבות במהלך השנים, הרבה לפני פרוץ ההליכים המשפטיים, וכהוקרת תודה על טיפולה המסור בו ובאם בהיותה בחיים. לדבריה, הוא התיר לה למשוך מחשבוננו כספים לפי צרכיה, והיא תמיד פנתה אליו טרם עשותה כן והוא מעולם לא סרב לה ואף אמר לה שאין צורך לשאול אותו בכל פעם. כראיה לתמיכתו הכלכלית בה לאורך שנים רבות ציינה כי בשנת 2011 האב פרע את הלוואת המשכנתה שהיתה מוטלת על דירתה בסך של למעלה מ-500,000 ₪.
24. לטענתן, בתחילת 2015 החל הבן להתערב בחשבוננו של האב בארץ ולהשתלט עליו. הבן החל להורות לאב להצטמצם בהוצאותיו, ודרש שהבנות יכינו תקציב על מנת לפקח על הוצאות האב. לטענתן, מידי יום שישי כאשר היה מגיע לבקר את אביו, היה מטריד אותו ללא הפסק ומשמיץ את הבנות שהן גונבות כסף לאביהן, כן היה מתלונן שנמאס לו מניהול החברות.

25. לטענתן, האב לא יכול היה לשאת עוד את הוויכוחים החוזרים ונשנים עם הבן בנוגע למכירת החברות בחו"ל והותש פיזית ורגשית. לטענתן, הבן הוא אדם טרחן שלא יודע להרפות, ואינו מכבד את רצונותיו של אביו (סעיף 24 לכתב ההגנה).

26. הבנות ציינו מספר אירועים מרכזיים שגרמו למפנה ולמשבר ביחסי הבן והאב:

אירוע ראשון היה מפגש שנערך ביום 14.4.15 בנוכחות האב, רואה החשבון יוסי מאיר שטיפל בענייני המשפחה, הבן והבנות. במפגש זה, לטענת הבנות, ביקש האב שבנו יחדל להיות שותף בחשבון הבנק "ויפסיק להתערב בעניינים שאינם שלו". ברם, הבן סרב לעשות כן ובתגובה אף איים למנות לאב אפוטרופוס. בעקבות מפגש סוער זה האב פתח חשבון בנק חדש, בו הוא והבת א.נ. בעלים. האב אף הודיע לנאמנות בחו"ל שהוא מבקש לסיים את הנאמנות ולהעביר את הכספים לארץ, ופנה לרואה החשבון מאיר ולבן וביקש מהם לטפל בסגירת הנאמנות והעברתה לישראל. הבן מצדו סרב לכך ויצר קשר עם הנאמנות על מנת לטרפד את הוראת האב, ובניגוד לרצון האב.

זמן לא רב לאחר מכן, ביום 13.5.15 לטענתן, הופיע הבן בסערה אצל האב עם רואה החשבון מאיר וכעס על רואה החשבון בטענה שהוא משתף פעולה עם האב באומרו שאין כל מניעה להביא את הכסף לארץ מבחינת היבטי מס (ראה סעיפים 25-28 לכתב ההגנה).

אירוע שני מרכזי אירע לטענתן ביום 15.5.15 בבית האב, במפגש בין האב לבן. לדבריהן החל מאירוע זה האב החל לחשוש לחייו מאימת הבן ומאז לא רצה יותר לראות את בנו ולא הרגיש יותר בטוח בביתו שלו. באותו אירוע, הנכדה נט', בתה של א.ס.א., ששהתה באותה עת בבית האב (סבה), שמעה את הבן צועק על האב, ואת האב עונה לו "אתה מקצר את חיי" ו"אתה תגרום לי התקף לב". לאחר מכן אמר האב לנכדה "הוא רוצה להרוג אותי". בעקבות אירוע זה הוחלפו המנעולים בבית האב ונמנעה כניסת הבן אליו (סעיף 29 לכתב ההגנה).

27. הסלמה נוספת ביחסים קרתה, לטענת הבנות, כאשר הבן שיגר ביום 9.6.15 מכתב לכל בעלי המניות והנאמנויות ובגדרו הוא השתלח קשות בבנות, השמיץ את האב וטען כי הוא חסר יכולת לנהל את רכושו, ועוד טענות שונות וקשות.

לטענת א.ס.א., באותו ערב, הופיעו בניו של הבן, מ' ו-ע', בביתו של האב (סבם), הקליטו את חילופי הדברים הקשים שהיו בינם לבין האב והבנות. בעקבות מפגש זה ביטל האב את השיעורים השבועיים שהיה מקיים עבור בנו ונכדיו (סעיפים 22-25 לתצהיר עדותה הראשית של א.ס.א.).

28. לטענת הבנות, בתחילת חודש אוגוסט 2015 או בסמוך לכך שב הבן והטריד את אביו עת הגיע לביתו וצלצל ודפק בדלת ללא הפסקה. אירוע זה דווח לרשויות הרווחה. גם בערב יום כיפור לאחר מכן, תשע"ו (17.9.15), נוהלה שיחה טלפונית קשה בין האב ובנו.
- למחרת, נסע האב לא.א.ו., ומאז סירב לשוב לביתו, ונתר לגור בביתה, כיוון, שלטענתו, הוא אמר שאינו חש בטוח שם יותר.
29. בשל אירועים אלו ונוספים, החליט האב להדיח את הבן מניהול החברות באנגליה, הודיע למזכירות החברות באנגליה שהוא ממנה את הבת א.א.ו.א כנציגתו במקום הבן. בנוסף, נתן ייפוי כח נוטריוני לבתו א.א.ו.א, וקרא לאסיפה מיוחדת, כשעל הפרק הדחתו של הבן. בפועל, מנהלי הנאמנות, אשר להם שיקול דעת עצמאי, סירבו להיעתר להוראות האב (סעיפים 31-32 לכתב ההגנה), אך יש ללמוד מכך על רצונו הברור והנחרץ של האב בניתוק הבן מניהול רכושו.
- בכתבי טענותיהן הבנות פרטו בהרחבה הליכים כאלו ואחרים שהתרחשו בנוגע לנאמנות, ברם, לא מצאתי לפרטם מחוסר רלוונטיות ישירה להליכים דנן.
30. הבנות טוענות שהאב מעוניין לממש את אחזקותיו בחו"ל ולהעביר תמורתן הכספית ארצה "על מנת שתשמש אותו ותחולק על ידו לבני משפחתו לפי ראות עיניו" (סעיף 7 לתצהירהן לתגובה לבקשה למניעת דיספוזיציה). הבן, לטענתו, מסכל את רצונו של האב ומשתמש בסמכות שהופקדה בידו כדי לפעול בניגוד לרצונו של האב, כשהוא מונע מאינטרסים אישיים. ניסיונו של הבן להשתלט על רכוש האב הוא שהביא בסופו של דבר לניתוק הקשר בין השניים בחגי תשע"ו (שלהי 2015).
31. לטענתו, אין כל מקום למינוי אפוטרופוס לאב. חרף גילו, האב צלול לחלוטין, אינו סובל מקשיים קוגניטיביים או אחרים, עצמאי בדעותיו, רצונותיו, והחלטותיו בכל הנוגע לרכושו ולגופו.
- הבנות צרפו מטעמן חוות דעת מיום 23.1.17 של פרופ' יורם פינקלשטיין, מומחה לנירולוגיה וטוקסיקולוגיה, ולפיה, לכאורה, אין האב זקוק למינוי אפוטרופוס.
32. עוד לטענתו, הרי שבניגוד לנטען, האב אינו כלוא בביתה של א.א.ו.א. האב יוצא מספר פעמים בשבוע לבתי קפה, פוגש בני משפחה, מארח חברים, טס לחו"ל.
33. לטענתו, האב מקבל את החלטותיו בענייני רכושו בעצמו, והן עוזרות לו בביצוען. אין כל פגם בהתנהלותו.

34. באשר למכירת הדירה של האב, היא נערכה מרצונו החופשי, לאחר שעמדה ריקה מעל שנה, ולצורך מימון צרכיו השוטפים, בהעדר מקורות מימון, בין היתר נוכח אי-היכולת לפעול בחשבון הבנק של האב בעטיו של הבן.

35. לטענתה של א.ס.א, היא ערכה בדיקה ומצאה שאין שינוי בין ההתנהלות הכלכלית של האב בתקופה עובר להגשת התובענה לבין המצב שהיה בעבר, והוצאותיו של האב אינן עולות על הכנסותיו, העומדות על סך של כ 300,000 ₪ - 350,000 ₪ לשנה (סעיף 17 לתצהיר עדותה הראשית).

36. באשר לטענות שהועלו על אופן התנהלותו בחשבון, השיבו הבנות כי לאב נגרם מחסור כספי של ממש עקב התנהלותו הכלכלית של הבן וסירובו להעביר את רכוש האב לישראל. בנסיבות אלו הבנות נאלצו לממן מכיסן את הוצאותיו של האב, לרבות בכל הקשור לתשלומים לאנשי מקצוע בארץ ובחו"ל בקשר עם הנאמנות ונסיעות האב לחו"ל, ומדובר בהוצאות מצטברות בסכומים של מאות אלפי שקלים.

37. משכך, לטענת הבנות וכאמור לעיל, בהיות האב במצב קוגניטיבי וגופני פיזי טוב אין מקום למנות לו אפוטרופוס לגוף או לרכוש.

טענות האב

38. האב הגיש תגובה מטעמו, וטענותיו דומות במידה רבה לאלו של הבנות. האב טען כי אין כל הצדקה למנות לו אפוטרופוס לרכוש או לגוף, וכי המניע של הבן בהגשת הבקשה אינו נובע מדאגה לאביו כי אם מתוך דאגה לאינטרסים הרכשיים שלו ומרצונו להשתלט על רכוש אביו.

39. האב טען כי הבן מסרב למלא אחר רצונו ביחס לרכוש האב בחו"ל (סעיף 5 לתצהירו), וציין כי הוראת הבן לבנק ביחס לחשבון הבנק שלו גרמה לקרע משפחתי ולהליכים משפטיים ביניהם.

40. לטענת האב, מצבו הקוגניטיבי הינו תקין לחלוטין ואין כל סיבה למנות לו אפוטרופוס לגופו או לרכושו, ומכל מקום, גם אם היה צורך בכך, הרי שבנו הוא האדם האחרון המתאים לכך.

41. לדברי האב, הוא מעוניין ש-א.ס.א תנהל את רכושו, היא מוכשרת ומיומנת לכך, משכילה וראויה, הוא גם סומך עליה, והיא מוציאה לפועל את רצונותיו. כשאלו הם פני הדברים, וא.ס.א דואגת בפועל לרכושו, אין כל הצדקה למנות לו אפוטרופוס.

בירור ההליך בפניי והחלטות ביניים עיקריות:

מסמך זה עשוי להכיל שינויים שהוטמעו ע"י מערכת פסקדין

42. ביום 1.17, בסמוך לפתיחת ההליכים, ניתן צו במעמד צד אחד מכוח סעיף 68 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות במסגרתו הוטל עיקול זמני על כלל רכושו של האב בישראל, לצד אפשרות למשיכת סך של עד 500 ₪ ליום מחשבונות הבנק שלו למימון צרכיו.

בנוסף, ניתן צו למתן תסקיר באשר לצורך במינוי אפוטרופוס למר א.ל.ג..

ביום 29.1.17 התקיים בפני דיון, במהלכו אף קיימתי שיחה עם האב, שלא בנוכחות ילדיו. האב נשאל מספר שאלות על אודות רכושו וניכר שאינו מתמצא בהיקף רכושו ואף עלו קשיי זיכרון (על כך יורחב בהמשך).

על מנת לעמוד על מצבו הקוגניטיבי של האב, ובחינת הצורך האובייקטיבי במינוי אפוטרופוס לשם ניהול ענייניו, הוריתי על מינוי מומחה רפואי מטעם בית המשפט, פרופסור זוננבליק, מנהל היחידה לגריאטריה קלינית של בית החולים שערי צדק, על מנת ליתן חוות דעת מקצועית בשאלת כושרו הקוגניטיבי והשכלי של מר א.ל.ג. והאם הוא יכול לנהל את ענייניו או שיש מקום למנות לו אפוטרופוס לרכושו, וככל שניתן, אף לבדוק אף את תלותו בבנותיו, או מי מהן.

בהחלטת ביניים נוספת עודכנה ההחלטה בדבר צו העיקול הזמני הנזכר, וחלף האמור בו הותרה משיכה של סך כולל מצטבר של 10,000 ₪ לחודש מחשבונו של האב למימון צרכיו.

43. בשל אילוצים שונים הקשורים במי מהצדדים וב"כ, התקיימו דיוני הוכחות בתאריכים 30.10.17, 21.11.17, 20.12.17 וסיכומים בעל פה נשמעו ביום 12.2.18.

44. משהתמשכו ההליכים ומשהיה צורך לקדם את בירור התיק ולקבל הכרעה בתביעה שבפני, ולאור עומס התצהירים שהמציאו הצדדים, ביקשתי מהצדדים לצמצם במספר עדיהם הרבים, ואכן, מטעם האב והבנות נשמעו רק פרופ' פינקלשטיין, מר ל.א. ומר ג', מטעם הבן נשמעו גב' ר.ו., גב' ש.ב., רו"ח יוסי מאיר ומר ח.מ., כל זאת בנוסף לעדויות הצדדים עצמם, המומחה מטעם בית המשפט פרופ' זוננבליק, והעובד הסוציאלי לסדרי דין מר מונאס אלשיך.

כן קבעתי ביום 13.12.17 כי תמלילי ההקלטות ותמונות שהוגשו על ידי הצדדים יישארו בתיק ויתקבלו כראיה ללא שמיעת עדים לשם הגשתם והצדדים יהיו רשאים לטעון לשאלת משקלם.

45. אציין, כי מלבד הדיון הראשון שנערך בפניי, האב לא התייצב לדיונים בבית המשפט ולא העיד. מתוך התחשבות במצבו של מר א.ל.ג, בית המשפט נסע לשוחח עמו במשרד לשכת הרווחה בירושלים הסמוכה לביתו, נערך פרוטוקול שיחה, ועל תוכן השיחה ארחיב בהמשך.

46. מצאתי אף להתייחס במסגרת פסק הדין לסוגיית ייצוגו של מר א.ל.ג. למן פתיחת ההליכים היה מר א.ל.ג מיוצג בידי עורך דין פרטי (בתחילה עו"ד ימיני, בהמשך עו"ד פיק). ברם, מנימוקים שפורטו ונוגעים לחשש מניגוד עניינים כלפי הבנות, אשר היו אלו שדאגו בפועל לשכור עו"ד פרטי עבורו, הוריתי כי ימונה למר א.ל.ג גם אפוטרופוס לדין מטעם הלשכה לסיוע המשפטי. לתפקיד זה מונה עו"ד יעקב שמשי. מכאן שלאורך ההליך היה מר א.ל.ג מיוצג הן בידי עו"ד פרטי מטעמו, והן באמצעות אפוטרופוס לדין שמונה לשם בחינת טובתו בצורה אובייקטיבית והצגת האינטרסים שלו בפני בית המשפט.

תסקיר עובד סוציאלי לסדרי דין

47. תסקיר עובד סוציאלי לסדרי דין, מר מונאס אלשיך, הוגש ביום 23.4.17. בתסקירו התבסס בין השאר על מפגשים שערך עם מר א.ל.ג, בנותיו ובנו, וכן עיון במסמכים שונים לרבות חוות דעת המומחה מטעם בית המשפט וחוות הדעת מטעם פרופ' פינקלשטיין, שהוגשה מטעם האב והבנות.

בתסקירו מציין העובד הסוציאלי כי בביקור שערך בביתה של א.ס.א, שם גר האב, היה נראה שהאב מטופל היטב. הוא שוחח עם האב ביחידות וניכרו בשיחה בעיות זיכרון ובלבול אך בסך הכל דיבר לעניין והבין את הנאמר לו. האב סרב להיכנס לפרטי הסכסוך והסביר אותו כ"קנאה בין אחים". עוד ציין שהוא סומך על בתו א.ס.א שתנהל את ענייניו.

העובד הסוציאלי ציין כי בשיחה משותפת עם האב ועם בנותיו היה האב פסיבי ולא לקח חלק בשיחה למרות שהתנהלה לידו.

העובד הסוציאלי ציין כי מר א.ל.ג חוזר על המשפט "יהיו דבריך מעטים", והתרשם כי ככל הנראה זו הדרך שלו להימנע ממצוקה נפשית כתוצאה ממסירת פרטים שהוא לא יודע אותם או שעלול להתבלבל בהם.

48. העובד הסוציאלי התקשה לקבוע בתסקיר האם בהעדר מינוי אפוטרופוס עלולים להיפגע זכויות ואינטרסים של מר א.ל.ג, אך ציין כי יש צורך לפקח על כספיו של מר א.ל.ג. הוא התרשם שמר א.ל.ג אינו מנהל את ענייניו הכלכליים בשנים האחרונות, ומר א.ל.ג עצמו ציין שאינו יכול לנהל את ענייניו הכלכליים ואין לו עניין לנהל אותם.

בסופו של דבר היתה המלצתו של העובד הסוציאלי כי במצב האידיאלי יפעלו כל הילדים יחדיו לטובת האב, או שיש למנות את הבן כאפוטרופוס יחד עם אחת הבנות; אך במצב הנוכחי, ובהעדר הסכמה בין הילדים, אזי יש למנות אפוטרופוס חיצוני לרכוש שינהל את ענייניו של מר א.ל.ג.

49. העובד הסוציאלי אף העיד בפניי (פרוטוקול מיום 30.10.2017). בעדותו הוא ציין כי מר א.ל.ג. לא אמר שהוא כועס על בנו והוא לא התרשם כי מר א.ל.ג. מפחד או מאוים מפני בנו. הוא הוסיף, כי מפגש בין האב לבין הבן וילדיו הוא ראוי ואף דרוש (עמ' 42) והסכסוך גורם לאב מצוקה ואינו לטובתו (עמ' 47). הוא הוסיף כי פנה לבנות על מנת לתאם מפגש, אך הבנות לא הסכימו לכך בשום אופן (עמ' 42).

50. במענה לשאלות ב"כ הצדדים השיב כי על פי התרשמותו מר א.ל.ג. אינו יכול לנהל את ענייניו (עמ' 44 ש' 9).

51. העובד הסוציאלי ציין בעדותו שהבנות גילו התנגדות לענות על שאלות שהעלה ביחס להיבטים כספיים ולא התנהלו בשקיפות מלאה, וגם מהיבט זה לא מצא להמליץ על א.ס.א. כמנהלת בלעדית לרכושו של האב (עמ' 47 לעדותו).

52. העובד הסוציאלי סבר כי בשל הסכסוך בין הילדים, הרי שחרף רצונו של מר א.ל.ג. שא.ס.א. תנהל את ענייני רכושו, הוא אינו ממליץ על ניהול בלעדי של א.ס.א. (עמ' 48). לסיכומו של דבר, בעדותו חזר העובד הסוציאלי על עמדתו כי בהעדר הסכמות בין הילדים אין מנוס ממינוי אפוטרופוס לרכושו (עמ' 46, 49).

חוות הדעת של המומחה מטעם בית המשפט, פרופסור משה זוננבליק

53. חוות דעתו של פרופסור זוננבליק הומצאה לבית המשפט ביום 20.3.17, והוא נחקר על חוות דעתו זו בפניי ביום 30.10.17, לאחר שהשיב על שאלות הבהרה רבות שנשלחו לו מטעם הצדדים.

מסקנתו בסופו של דבר היתה כי יש מקום למנות למר א.ל.ג. אפוטרופוס לרכושו. אציין, כי תחילה כתב בחוות הדעת שיש למנות למר א.ל.ג. תומך החלטות, אולם בדיון שנערך בפניי, ולאחר הבנת משמעות המונח וההבדלים שבין תומך החלטות לבין אפוטרופוס שינה עמדתו והמליץ על מינוי אפוטרופוס.

54. בחוות דעתו ציין המומחה כי פגש את מר א.ל.ג. בשתי פגישות נפרדות, ללא נוכחות אדם נוסף. הוא ערך לו מבחנים מקצועיים, סקר את הרקע הרפואי שלו, כמו כן עיין בחוות הדעת מטעם פרופ' פינקלשטיין, ובחומר רפואי נוסף הנוגע למר א.ל.ג..

מסקנתו היתה כי מר א.ל.ג. מתמצא בזמן ובמקום ובעל שיפוט טוב, עם זאת ניכרו בעיות בזיכרון והיה מעט מבולבל. הוא לא זכר פרטים מהותיים על רכושו, היקפו, ועל אודות חייו. המומחה ציין כי מר א.ל.ג. אינו מסוגל לאמוד נכון את ערכם של פרטי נדל"ן. עוד הוסיף כי מר א.ל.ג. אמר כי אינו רוצה לדאוג לנושאים כלכליים והוא גם לא מסוגל, וסומך על א.ס.א. שיודעת את רצונותיו.

מכל האמור, הגיע המומחה בחוות דעתו למסקנה כי מר א.ל.ג. יכול לנהל את ענייניו השוטפים בחיי היום יום, ואף מסוגל להחליט מה יעשה ברכושו, אך הוא אינו מסוגל לנהל את רכושו. המלצתו של המומחה בחוות הדעת היתה: "מינוי אדם תומך קבלת החלטות לנהול רכושו. לא השתמשתי בהגדרה למינוי 'אפטרופוס' מאחר ובהחלט במצבו יש לאפשר לו קבלת החלטות שבשגרה לשימוש בכספו" (עמ' 5 לחוות הדעת).

כמו כן הוסיף כי אין בידיו כלים מקצועיים להחליט האם קיימת תלות של האב בבנותיו.

55. לאחר הגשת חוות הדעת הצדדים שלחו למומחה שאלות הבהרה רבות והוגשו תשובות מטעמו. מתוך שאלות ההבהרה ראיתי לנכון להזכיר את שאלת ב"כ הבן, בגדרה התבקשה הבהרה של המומחה מהו ההבדל בין החלטות "שבשגרה" לבין החלטות "שאינן בשגרה". על כך השיב המומחה כי החלטות שבשגרה הינן החלטות כגון הענקת מתנה לנכד. החלטות שלא בשגרה הן החלטות בנוגע להשקעות כלכליות, רכישת נכסים וכיוצ"ב. האב מסוגל לקבל החלטות שבשגרה, אך אינו כשיר לקבל החלטות שאינן בשגרה (שאלה ותשובה 26).

56. ביום 30.10.17 העיד המומחה בבית המשפט. כאמור לעיל, במהלך עדותו שינה המומחה את מסקנתו לעומת חוות דעתו, וקבע כי אין מקום למנות למר א.ל.ג. "תומך החלטות", כפי שהמליץ בחוות הדעת, כי אם אפטרופוס לרכוש.

את השינוי בהמלצתו הסביר בכך שבעת כתיבת חוות הדעת לא הבין לגמרי את משמעות המונח "תומך החלטות", ברם, משהבין את ההבדל בין הגדרות אפטרופוס לעומת תומך החלטות, הודיע כי הוא סובר שיש להמליץ על מינוי אפטרופוס לרכוש, שיהיה קשוב למר א.ל.ג. הוא הוסיף, כי תפקידו של האפטרופוס במקרה הנדון יהיה ביחס "לחלק העיקרי" של הרכוש, כך שבידי מר א.ל.ג. תיוותר האפשרות "לקבל קצת החלטות" בענייני רכושו (עמ' 28 ש' 10-27).

57. בעדותו חזר המומחה על עמדתו כי האב אינו מסוגל כלל לנהל את רכושו וענייניו הכספיים (ר' עמ' 17 ש' 44, עמ' 18 ש' 45; עמ' 25 ש' 36, שם חיווה דעתו שהאב אינו יכול למכור קרן נאמנות; עמ' 26 ש' 46 שם חיווה דעתו שהאב לא יכול לקבל החלטות ברמה העסקית; עמ' 19, ש' 46, עמ' 20 ש' 3 שם חיווה דעתו שאדם עם פגיעה בתפקודים האקזקוטיביים לא אמור לנהל ענייני רכושו), ואמר כי למר א.ל.ג. פגיעה ביכולת תכנון ופתרון בעיות (עמ' 18 ש' 21). להערכתו, מר א.ל.ג. סובל מדמנציה בחומרה בינונית (פ' 30.10.17 עמ' 15 ש' 10-12).

58. המומחה העיד כי האב הסביר מי לדעתו צריך לנהל את רכושו, ומדוע (עמ' 23 ש' 37-38) הוא הסביר למומחה כראוי שהוא לא רוצה לנהל יותר את רכושו. הוא אף אמר מפורשות שהוא לא רוצה שהבן ימשיך לנהל את רכושו (עמ' 26 ש' 29-30).

59. עוד ציין המומחה בעדותו כי מרגע שמתחילה התדרדרות קוגניטיבית היא הולכת ומחמירה, ובתוך כך גם מתפתחת התנהגות פאסיבית (עמ' 20 ש' 6-8). המומחה אף ציין כי אדם בגילו ובמצבו של מר א.ל.ג. בהחלט יכול להיות נתון יותר להשפעת הסביבה (עמ' 20 ש' 29-30, שם שורות 39-40).

חוות הדעת של פרופ' פינקלשטיין – חוות דעת מטעם הבנות

60. מטעם הבנות (והאב) צורפו שתי חוות דעת של פרופ' פינקלשטיין, האחת מיום 17.6.15 והשניה מיום 23.1.17 ומצאתי להתייחס אף אליהן.

בשתי חוות הדעת סבר פרופ' פינקלשטיין שהאב כשיר לטפל בענייניו הרכשיים והגופניים. פרופ' פינקלשטיין מצא שהאב מתמצא בכל המובנים, יודע מהו הערך הכספי של דירתו ושל חפצים שונים ומבין את משמעות הרכוש.

61. ברם, כפי שציינה אף באת כוח היועץ המשפטי, היה הבדל בין חוות הדעת של פרופ' פינקלשטיין אודות מר א.ל.ג. לבין ההתרשמות הישירה של בית המשפט וגורמים נוספים ממר א.ל.ג. במציאות. בדיון שהתקיים בפני ביהמ"ש, ימים ספורים בלבד לאחר מתן חוות דעתו של פרופ' פינקלשטיין, מר א.ל.ג. לא ידע לענות על שאלות יחסית פשוטות שנשאל על ידי בית המשפט. גם העובד הסוציאלי התרשם מחוסר התמצאות בעניינים אלו, ומבעיות זיכרון ובלבול.

62. יתר על כן, בחקירתו הנגדית, העיד פרופ' פינקלשטיין שאף הוא סבור שהאב אינו יכול לנהל את נכסיו (עמ' 53 לפ' 21.11.2017) כן ציין שהאב כלל לא רוצה שיעסיקו אותו עם החלטות מסוג זה (עמ' 44 ש' 13). אלא, שלעמדת פרופ' פינקלשטיין האב יכול למנות אדם שנאמן עליו ושימלא את רצונותיו לפי הבנתו, מישהו שייקח על עצמו את הניהול ויסייע, ויוציא לפועל את החלטותיו (עמ' 28 ש' 15-18, עמ' 43 ש' 14-19).

63. פרופ' פינקלשטיין סבר שאין בעיה בעובדה שמר א.ל.ג. לא ידע את המחיר שבו נמכרה דירתו ולטעמו מר א.ל.ג. אפילו "לא צריך לדעת את המחיר" וניתן להסתפק בכך שהאב היה מודע שיש לו נכס, וכי הוא מעוניין למכור אותו (עמ' 29 ש' 4-6). לדבריו של פרופ' פינקלשטיין זה לא משנה מבחינת כשירותו של מר א.ל.ג. אם הוא ידע או הבין שהדירה שלו נמכרה תמורת 400 אלף או 4 מיליון, ולא ראה כל בעיה בכך (עמ' 53 ש' 4-6). ברם, אני מוצאת כי תשובתו זו מעוררת קושי, מאחר שמחיר העסקה הוא היבט מהותי ומרכזי בעסקת מכר, ובפרט מכר מקרקעין; העדר מודעות או הבנה להיבט זה משליך על מידת ההבנה או ההערכה של האדם את העסקה כולה, ועל רצונו החופשי והאמיתי בביצועה.

במקום אחר, הבהיר את עמדתו עת ציין כי יש לתת את הביצוע של החלטותיו למישהו אחר: "הוא עצמו לא יקנה ולא ימכור, צריך לתת למישהו אחר. אבל אפשר להציג בפניו חלופות... אם ההצגה תהיה מספיק ברורה הוא יוכל לענות אני חושב" (עמ' 53 ש' 24-31). בכך למעשה, אישר את הצורך בקיומו של אדם אחר אשר ינהל את רכושו, גם אם מתוך התייעצות מסויימת עם מר א.ל.ג.

פרופ' פינקלשטיין ציין, כי לאב יש חסכים מסויימים בקשב, בבניה, בקונסטרוקציה המחשבתית, בזכרון לטווח קצר, הוסיף כי יש לו חסרים אורגניים מסויימים, חסרים נירולוגים מסויימים. על אף כל הקשיים הללו, פרופ' פינקלשטיין סבר שהתפקוד השכלי של מר א.ל.ג תקין היות שהוא מתמצא בסיטואציה, הכרת הנפשות הפועלות, מתמצא בזמן ובמקום ויכול לבצע אומדן יחסי של דברים במובן זה שגם אם לא יודע לנקוב בסכום הכסף הוא יודע "שבנין זה דבר גדול שאם מוכרים אותו אפשר לממן בו לא יודע מה הוא רוצה לממן. אני חושב שזה הוא מסוגל לדעת" (עמ' 39 ש' 20-33) (עמ' 43 ש' 2-5).

64. לאחר שעיינתי בעדותו, התרשמתי היא כי בסופו של דבר פרופ' פינקלשטיין דווקא הצביע על הצורך בהימצאותו של אדם נוסף שינהל את הרכוש עבורו, ויסייע לו בקבלת החלטות לאחר שייציג חלופות בפני מר א.ל.ג, והוא אינו סבור שמר א.ל.ג מסוגל לבצע פעולות אלו בכוחות עצמו. יתר על כן, מהדברים שעלו בעדותו עלה כי קיימת בעיה במידת ההבנה או ההערכה של מר א.ל.ג במישור הכספי; אלא שפרופ' פינקלשטיין לא סבר שיש בכך קושי. דעתי אינה כדעתו, כפי שציינתי לעיל. סבורני כי הרף הקוגניטיבי שהציב פרופ' פינקלשטיין כמצדיק מינוי אפטרופוס הוא גבוה מדי, כזה השמור רק למקרים קיצוניים של חוסר התמצאות משמעותי מאוד בסביבה או בסיטואציה, ואינו כולל מצבים פחות חמורים, ואשר למעשה גם בהם יש צורך במינוי שכזה בהתאם לאמת המידה הקבועה בחוק הכשרות המשפטית והאפטרופוסות. העמדה כי אין צורך במינוי אפטרופוס לאדם המצוי במצב שכלי שבו מספיק שהוא יודע "שבנין זה דבר גדול" ושואם מוכרים אותו אפשר לממן בו כל מיני דברים – היא עמדה מעט פשטנית, בכל הכבוד, ומציבה כאמור רף גבוה מדי למינוי אפטרופוס, ועלולה להביא בסופו של דבר לפגיעה באינטרסים ובזכויות של מי שמבקשים למנות לו אפטרופוס – אם לא ימונה לו אפטרופוס, אם נצעד על פי עמדה זו.

על אלו אוסיף, כמובן, שחוות דעתו היא מטעם צד מעוניין בהליך (כפי שאף סברה באת כוח היועץ המשפטי וציינה בסיכומיה עמ' 363 ש' 11-12), על כן ממילא המשקל שיינתן לחוות דעתו ייבחן בזיהרות, ובאופן מיוחד שעה שמונה בתיק זה מומחה ניטראלי ואובייקטיבי מטעם בית המשפט שתפקידו היה לבחון את הצורך במינוי אפטרופוס. בסופו של דבר חוות דעתו של המומחה, בצרף עדותו והמלצותיו היו מקובלות עלי, ומצאתי לאמצן, ולהעדיף על פני זו של פרופ' פינקלשטיין.

עמדתו של אפטרופוס לדין עו"ד יעקב שמשי:

65. עו"ד שמשי מונה להיות אפטרופוס לדין של מר א.ל.ג ומכוח תפקידו היה עליו להציג בפני בית המשפט את טובתו של מר א.ל.ג במנותק מאינטרסים הנוגעים לבעלי הדין. מר שמשי נפגש עם מר א.ל.ג ואף נכח בפגישת בית המשפט עם מר א.ל.ג במשרד לשכת הרווחה.

66. במסגרת הסיכומים השמייע עו"ד שמשי את עמדתו המסכמת בסוגיה. מפגישותיו התרשם כי יש פגיעה בכושרו המנטאלי של מר א.ל.ג, הזיכרון שלו אינו תקין לגמרי, אף האפוטרופוס לדין ציין שמר א.ל.ג לא זכר באיזה סכום נמכרה דירתו, ואף השיב כמה תשובות לא הגיוניות הנוגעות לענייני רכשו.

לעמדתו, נגרעה כשרותו של מר א.ל.ג, אשר אינו יכול לטפל בענייני רכשו, אך יחד עם זאת מר א.ל.ג עודו מסוגל לקבל החלטות ויש לכבד את רצונו מי יטפל בו (עמ' 343 ש' 3, ש' 28).

67. כן סבר שאין צורך במינוי אפוטרופוס לגוף לאור כך שמר א.ל.ג מטופל היטב ואף אין צורך במינוי אפוטרופוס לעניינים אישיים (עמ' 345 ש' 3 ואילך).

68. באשר למינוי אפוטרופוס לרכוש סבר כי יש ניגוד אינטרסים מובנה בין האחים ביחס לרכוש האב המצוי בחו"ל, ויש חשש כי הילדים ימצאו במצב של פעולה מתוך מניע אישי ביחס לרכוש בחו"ל.

69. לפיכך, הוא מצא לנכון לעשות אבחנה בין רכשו והתנהלותו של האב בכל הנוגע לרכוש המצוי בחו"ל לעומת רכשו בארץ.

באשר לרכוש המצוי בחו"ל, וכל הקשור אליו (גם אם מימון הליכים משפטיים בחו"ל) סבר כי לגביו יש למנות אפוטרופוס חיצוני לרכוש (עמ' 350-351). באשר לרכוש בישראל סבר עו"ד שמשי שיש לכבד את רצונו של האב באשר לניהול רכשו באמצעות הבת א.ס.א וללא מינוי כ"אפוטרופוס", אך כפוף למתן דיווחים, בקרה ויידוע שוטף של א.ס.א לאפוטרופוס החיצוני הנזכר שימונה (עמ' 351). האפוטרופוס יוכל להתערב ולפעול אם ימצא שיש התנהלות חריגה, ובמקרה שכזה יוכל האפוטרופוס לדרוש לקבל תשובות, לבחון את החשבונות ולעיין בקבלות ולנקוט פעולה לפי סמכותו.

עמדת באת כוח היועץ המשפטי במשרד הרווחה

70. באת כוח היועץ המשפטי עמדה על הקשיים הקוגניטיביים שמהם סובל מר א.ל.ג ואשר בסופו של דבר מצדיקים לעמדתה מינוי אפוטרופוס לרכשו. באת כוח היועץ המשפטי ציינה כי ברור מהדיון שהתנהל בבית המשפט ובו בית המשפט שוחח עם מר א.ל.ג, בנוכחותה, שמר א.ל.ג אינו יודע לענות על שאלות יחסית פשוטות בנוגע לדירתו שנמכרה אך זמן קצר קודם לכן, והוא גם לא ידע להשיב על שאלות בנוגע לרכשו באנגליה, ואף חשב שכל הרכוש עבר לארץ. באת כוח היועץ המשפטי מצאה בכך קושי רב, ולא קיבלה את התירוצים שהשמיעו לאחר מכן ב"כ כוח האב וב"כ הבנות על מנת להסביר את חוסר הידע של מר א.ל.ג לעניין רכשו, בכך שהוא היה עייף או מתוח.

71. באת כוח היועץ המשפטי התייחסה לחוות דעת המומחה מטעם בית המשפט אשר הצביע על קשיים בזיכרון, יתר על כן בחוות הדעת עצמה צויין כי מר א.ל.ג אינו מסוגל לנהל את ענייניו (וגם אין לו עניין לנהל אותם), והיא מקבלת את המלצתו של המומחה.

72. עוד כתמיכה לסברתה שיש מקום למנות אפוטרופוס לרכוש למר א.ל.ג, ציינה את תסקירו של העובד הסוציאלי לסדרי דין אשר הצביע על בלבול לגבי נכסיו וחיוו של מר א.ל.ג, וכן התרשמותו של העובד הסוציאלי מכך שמר א.ל.ג אינו מנהל את רכושו בפועל כבר זמן לא קצר, יתר על כן, עמדה על כך שמר א.ל.ג מתנהג באופן פאסיבי, ואינו מעוניין להביע דעה.

73. באשר לזהות של האפוטרופוס שראוי למנות לרכושו מר א.ל.ג, סברה באת כוח היועץ המשפטי כי יש מקום למנות אפוטרופוס חיצוני. לדברי באת כוח היועץ המשפטי בסיכומיה יש חשש למינוייה של א.ס.א כאפוטרופוסית באומרה: "אני חושבת שלא תהיה שקיפות..." והוסיפה, בהתייחסה להתנהלות עד כה: "ייתכן והיו מקרים שהיא (הבת א.ס.א - מ.ד.ר) לא פעלה לטובתו, לאו דווקא בעניינים האישיים של עצמה אלא במתן הסכמה להעברת כספים לא.ג. בהזדמנויות כאלו ואחרות. אני לא יודעת, אני לא יודעת בוודאות. אני חושבת שבשל המאבק העיקש בין הילדים והאפשרות של חוסר השקיפות, אני חושבת שיש צורך בפיקוח ואפילו פיקוח יתר על המקרה" (עמ' 366).

74. משכך, מצאה כי אין מקום למנות את א.ס.א כאפוטרופוסית לאביה, וסברה שיש מקום למינוי אפוטרופוס חיצוני לענייני הרכוש, וככל שניתן, שזהותו תקבע בהסכמת הצדדים. כן הוסיפה כי ככל שבית המשפט ימצא לנכון בכל זאת למנות את א.ס.א כאפוטרופוסית לרכושו של אביה, הרי שיש מקום להורות על פיקוח מוגבר.

75. באשר למינוי אפוטרופוס לגוף, ציינה כי אינה בטוחה שיש צורך בכך.

התרשמות בית המשפט ממר א.ל.ג

76. כפי שצינתי לעיל, ביום 29.1.17 התקיים בפני דיון ושמעתי בו את מר א.ל.ג, שלא בנוכחות ילדיו. משיחתי זו לא היה ברור לי דיו מצבו הקוגניטיבי המדויק, אך עלה בבירור שהוא נעדר בקיאות בענייניו הרכושיים; הוא אינו מודע לכל רכושו, אינו מודע למחיר בו נמכרה דירתו (עמ' 4 ש' 15, 9); אינו מודע לרכושו שבחול (בעוד שבא כוחו פרט נכסים בשווי של מאות מליוני לירות שטרלינג, הכוללים כ-200 נכסי נדל"ן) - דברים שהינם מהותיים. הוא סבר שמלוא רכושו מאנגליה הועבר לארץ, תוך שהוא נשאל מפורשות אף על החברות (עמ' 3 ש' 32, עמ' 4 ש' 1). כאשר נשאל מהן טענותיו אודות בנו, היו תשובותיו דלות והוא השיב כי הבן "מציק" לו, ומשתלט על רכושו, מבלי להרחיב תשובתו. בכל הפעמים שנשאל מה זאת אומרת ש.מ.ג. מציק לו, סרב להשיב (עמ' 3 ש' 2,

עמ' 4 ש' 26-27). בשיחה זו עלה חשש לתלות בבנותיו (וכדברי האב – "אסכים לחדש את הקשר עם מ.ג. אם א.ס.א. תסכים") וחשש לניגוד אינטרסים בין לבינו (נוכח טענת הבנות שהאב תמך בהן באורח קבע ומעוניין להמשיך ולעשות כן).

77. נפגשתי פעם נוספת עם מר א.ל.ג. ביום 22.1.18 בנוכחות באת כוח היועץ המשפטי, ועו"ד שמש (תרשומת השיחה מצויה בתיק). מר א.ל.ג. לא זכר שהיה בבית המשפט. הוא אמר שהוא לא מנהל את ענייני הרכשיים כי אם בתו, אולם כשנשאל כיצד מתנהלים ענייני רכושו השיב שנדמה לו ש-מ.ג. מנהל את ענייני הרכוש וזה בסדר כל עוד הוא מקבל את ההוראות שלו. מר א.ל.ג. זכר שהוא מעביר כספים לא.ג., אך לא זכר באיזה סכום. לא זכר האם הוא מעביר כספים לא.ס.א.

גם בפגישה זו לא ידע למקד את טענותיו על בנו מ.ג. ולפרט על מה הכעס והמריבה. רק ידע לומר שבנו מנסה להשתלט על רכושו, ללא פירוט. בכל נקודה שלא היה לו נוח או לא ידע מה להשיב הפנה לא.ס.א., וביקש שאשאל אותה.

מר א.ל.ג. שוחח באיטיות רבה, עם הפוגות רבות בין המשפטים, לא זכר פרטים ועובדות רבים.

דיון והכרעה

הצורך במינוי אפוטרופוס לרכוש

78. לאחר שעייתי בחומר הראיות ובטיעוני הצדדים מצאתי לנכון לקבוע כי יש למנות אפוטרופוס לרכוש של מר א.ל.ג.

79. המסגרת הנורמטיבית לבחינת הצורך במינוי אפוטרופוס לרכושו של אדם מצויה בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות, תשכ"ב – 1962 (להלן – החוק). סעיף 33 לחוק קובע שבית המשפט רשאי למנות אפוטרופוס –

33. אימתי יתמנה אפוטרופוס –

"(4) לאדם אחר שאינו יכול, דרך קבע או דרך ארעי, לדאוג לענייניו, כולם או מקצתם, ואין מי שמוסמך ומוכן לדאוג להם במקומו";

עוד נקבע בסעיף 33א(א)(1) כי לא ימנה בית המשפט אפוטרופוס לאדם מיום 31.3.1983

מסמך זה עשוי להכיל שינויים שהוטמעו ע"י מערכת פסקדין

תיקון מס' 7

ס"ח תשמ"ג מס' 1080 מיום 31.3.1983 עמ' 79 (ה"ח 1581)

33. (א) בית המשפט רשאי למנות אפטרופוס –

(1) לקטין ששני הוריו מתו או שהוכרזו פסולי-דין או שהאפטרופוסות לקטין נשללה מהם לפי סעיף 27, או הוגבלה לפי סעיף 29 או שהם אינם מסוגלים למלא כלפי הקטין את חובותיהם לפי הפרק השני או שהם נמנעים, ללא סיבה סבירה, מלמלא את חובותיהם האמורות, כולן או מקצתן;

(2) לקטין – בנסיבות האמורות בסעיף 28 או בסעיף 29;

(3) לפסולי-דין;

(4) לאדם אחר שאינו יכול, דרך קבע או דרך ארעי, לדאוג לעניניו, כולם או מקצתם, ואין מי שמוסמך ומוכן לדאוג להם במקומו;

(5) לאדם שאין עדיין אפשרות לזהותו;

(6) לעובר.

(ב) בקשה למינוי אפטרופוס לאדם יכול שתוגש בידי בן זוגו או קרובו או בידי היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו. אלא אם כן ראה כי "בלא מינוי עלולים להיפגע זכויות, אינטרסים או צרכים של האדם".

ובס"ק 33א(ב) נקבע כי בנוסף לכך, בית המשפט לא ימנה אפטרופוס לאדם שאינו מסוגל לדאוג לעניניו אך מסוגל לקבל החלטות בקשר אליהם, אלא בנסיבות מיוחדות ולאחר שנכח שאין מי שמוכן ומסוגל לסייע לו לדאוג לעניניו בלא מינוי כאפטרופוס.

80. משכך, יש מקום לבחון האם ללא מינוי אפטרופוס יפגעו אינטרסים צרכים וזכויותיו של מר א.ל.ג. כמו כן, אף החוק מבחין בין מי שאינו מסוגל לטפל בעניניו אך מסוגל לקבל החלטות בקשר אליהם.

81. למעשה, אין כל מחלוקת כי מר א.ל.ג. אינו יכול לנהל את עניניו רכוש, אינו מסוגל לכך ואף אינו מעוניין בכך (ראה סיכומי ב"כ הבנות עמ' 327 ש' 18-19). לטענת ב"כ הבנות, אין חולק שמדובר במקרה דנן באדם שאינו יכול, דרך קבע, לדאוג לעניניו כולם או מקצתם (עמ' 328 ש' 9). הבת א.ס.א. אישרה שכיום האב במצב שאינו יכול לתת הנחיות מדויקות בנוגע לרכושו (אם כי סייגה זאת וטענה בהמשך שמדובר בעניין של רצון של האב ולא בעניין של העדר מסוגלות (עמ' 136 ש' 17-10)).

ב"כ מטעם האב עצמו טענה גם היא כי מר א.ל.ג. לא מסוגל ולא רוצה לנהל את רכושו, הדבר קשה לו והוא לא מעוניין בכך (עמ' 312 ש' 3-4).

82. על רקע זה, השאלה העיקרית שיש להכריע בה האם בנסיבות המקרה הנדון, נוכח העדר המסוגלות הברור, והעדר הרצון, אף הוא ברור, של מר א.ל.ג לנהל את רכושו, האם יש למנות לו אפוטרופוס לרכושו, או שניתן להסתפק בכך שא.ס.א (או אדם אחר) תנהל את רכושו, ללא מינוי כאפוטרופוס – על כל המשתמע מכך בין השאר לעניין פיקוח, בקרה, דיווח וכו'. לאחר בחינת הנסיבות הנדונות לצורך למנות לו אפוטרופוס, ולא להסתפק בניהול בפועל של רכושו בידי הבנות או מי מהן, יש מקום לבחון את שאלת זהותו של האפוטרופוס המתאים – האם ראוי שיהיה זה אחד מילדיו או שמא בנסיבות העניין יש להעדיף מינוי אפוטרופוס חיצוני.

83. לאחר שעיינתי בתיק, ובמכלול הראיות שהוצגו בפניי, אני מוצאת כי בנסיבות המקרה הנדון יש למנות למר א.ל.ג אפוטרופוס לרכוש, ולא להסתפק בניהול רכושו הלכה למעשה בידי בנותיו, או בידי א.ס.א בלבד, מן הטעם שללא מינוי "עלולים להיפגע זכויות, אינטרסים או צרכים של האדם".

להלן נימוקי הכרעתי.

84. ראש וראשון, יש להעניק משקל משמעותי לחוות הדעת שהוגשו לעיוני – חוות הדעת מטעם המומחה הרפואי שמונה מטעם בית המשפט, לצד תסקיר עובד סוציאלי לסדרי דין, ואשר באת כוח היועץ המשפטי, אף היא גורם אובייקטיבי, סמכה עליהן ידיה ותמכה בהן. המדובר בחוות דעת מטעם גורמים ניטראליים לסכסוך, אשר התרשמו ישירות ממר א.ל.ג וממערכת היחסים המשפחתית המורכבת, ומצאו כי יש מקום למנות אפוטרופוס לרכושו של מר א.ל.ג.

85. תסקיר עובד סוציאלי מהווה כלי מרכזי ומשמעותי במסכת הראיות המובאת בפני בית המשפט, לשם בחינת טובת האדם שמבקשים למנות לו אפוטרופוס. תפקידו של עובד סוציאלי לסדרי דין הוא להניח תמונה כוללת בפני בית המשפט, לאחר שריכז את המידע מגורמים רלבנטיים שונים, בצירוף המלצה. מדובר בראיה בעלת חשיבות ומשקל רב, שנועדה לסייע לבית המשפט בבחינת המקרה. לא אחת נכתב בפסיקה כי יש להתייחס לתסקירי העובד הסוציאלי בדומה לחוות דעת מקצועיות, הואיל והעובד הסוציאליים הם בעלי הכלים והניסיון לצורך בחינת השאלות המתעוררות בכל מקרה ומקרה, בעין אובייקטיבית, בשל היותם גורם נייטרלי בלתי מוטה לצידו של מי מהנפשות הפועלות. כיוון שכך, הרי שנטיית בתי המשפט היא לאמץ את המלצות התסקיר המוגשות לו, כל עוד אין טעמים ושיקולים של ממש המצדיקים סטייה מממצאי התסקיר ומסקנותיהן (ר' למשל: בע"מ 4259/06 פלונית נ' היועמ"ש (13.7.2006) (פסקה 32); עמ"ש 55785-02-12 ק.ש. נ' ע.ש. (20.9.2012)).

86. באשר לחוות הדעת של פרופ' זוננבליק, הכלל הוא כי בית המשפט לא יסטה מחוות דעת של מומחה מקצועי שמונה על ידו אלא מינוקים כבדי משקל המצדיקים לעשות כן, ואם נפלה טעות בולטת בעמדתו (ר' ע"א 293/88 ניימן נ' מונטי רבי (31.12.1988); ע"א 3056/99 שטרן נ' המרכז הרפואי ((4.4.2002)).

87. במקרה הנדון, הן העובד הסוציאלי והן המומחה היו בדעה אחת, שיש מקום למנות למר א.ל.ג. אפוטרופוס לרכושו – מכאן שיש בפניי שתי חוות דעת מקצועיות ואובייקטיביות התומכות בעמדה זו, ולכך יש לייחס משקל רב. יתר על כן, את חוות הדעת מטעם המומחה מצאתי כרצינית ומהימנה, המומחה הסביר ופירט את נימוקיו בעדותו, כמתואר לעיל, ולא הובאו נימוקים כבדי משקל לסטות מהמלצתו.

88. זאת ועוד; עמדותיהם של עובד סוציאלי לסדרי דין ושל המומחה מטעם בית המשפט עלו בקנה אחד עם התרשמותו הישירה של בית המשפט ממר א.ל.ג. בדיון הראשון שנערך בפניי, ובו גילה חוסר ידע רב באשר להיקף רכושו וענייניו, ואף משיחתי עמו במשרדי לשכת הרווחה, ואשר הותירו רושם ברור בדבר העדר מסוגלות וקיומו של צורך למנות למר א.ל.ג. אדם שינהל את ענייני רכושו.

89. בהקשר זה, אף חשובה עמדת באת כוח היועץ המשפטי, אף היא כגורם שאינו מהווה חלק מן הסכסוך, ואשר תמכה במינוי אפוטרופוס, כמו גם עמדתו של האפוטרופוס לדין, אשר תמך במינוי אפוטרופוס (אף כי במתכונת מצומצמת יותר כמתואר לעיל בהצעתו).

90. לא נעלמה משיקוליי עדותו של מר ג', אשר העיד על צלילותו של מר א.ל.ג. ועל ניהול שיחות פילוסופיות עמו, כראיה לתפקודו הגבוה והעדר צורך באפוטרופוס, לכאורה. אלא, שחלק מעדותו נסמך על היכרות רבת שנים עמו ולא על מצבו של מר א.ל.ג. כיום. חשוב מכך, כנגד עדות זו, שאיננה עדות מומחה, מצויה בפני חוות דעת המומחה מטעם בית המשפט שמצא כי מר א.ל.ג. סובל מתהליך דמנטי בחומרה בינונית, ואינו מסוגל לנהל את ענייניו הרכשיים.

91. התרשמתי מן הסכסוך העמוק הקיים במשפחה, ובפרט בין הבנות לבין הבן, הנעתן של הבנות באופן מובהק מתוך כעס, כמעט סלידה מצדן כלפי הבן, ורצון בנייתוק מלא מוחלט וגמור מן הבן ומכל בני משפחתו, באופן המשפיע במישרין על האב. יתר על כן, יש ביניהם – הבנות מזה והבן מזה – ניגוד אינטרסים רכושי, כשכל אחד מהם צופה פני עתיד, ומחשב לעצמו מה תהיינה ההשלכות של אופן ניהול רכושו של האב בזמן הווה על חלוקת ירושתו ביניהם בזמן עתיד.

שני הצדדים להליך רואים סוגיה זו בעיניים שונות (הותרת הנאמנות בחו"ל כטענת הבן, או העברתה ארצה כטענת הבנות), תוך הבנה ברורה שתהיה לפעולות שיינקטו ביחס לרכוש בחו"ל השלכה משמעותית על היקף זכיייתם כיורשים לעתיד עם הגיע האב ל-120 שנה. הותרת רכוש בחו"ל עשויה להותיר את הבן כאחד היורשים של רכוש זה, בעוד שעם העברת הרכוש מחו"ל לישראל הוא עלול שלא לרשת דבר (מבלי להתייחס לתוקפה של צוואה ככל שישנה). בעניין זה, האינטרסים האישיים של הבנות ושל הבן מנוגדים זה לזה, ועלולים להשפיע על פעולותיהם שלא בהכרח בהלימה לאינטרס של מר א.ל.ג. עצמו. די היה באינטרסים סותרים אלו על מנת להורות על מינוי אפוטרופוס שיהיה נתון תחת פיקוח, ולא להותיר את הניהול בידי א.א.א. לבדה ללא פיקוח ובקרה.

כל אלו אינם מותירים ספק כי אין מקום במקרה זה להותיר את ניהול רכושו של האב בידי מי מהם ללא פיקוח או דיווח. בבחינת טובתו של האב, על בית המשפט לנהוג זהירות רבה, וככל שיש צל צלו של חשש שמא ניהול רכושו בידי הבנות ללא מינוי אפוטרופוס יביא לפגיעה בו, תוך שיש סיכון שהן ינהלו את רכושו על פי האינטרסים של עצמן, ולא רק לטובת האינטרסים של האדם שמונה לו אפוטרופוס, או אז אין מקום להותיר את הניהול בידי הבנות או מי מהן, ללא פיקוח ודיווח, ויש למנות אפוטרופוס.

92. מצאתי לייחס חשיבות לעמדת באת כוח היועץ המשפטי, אשר לא זו בלבד שסברה כי אין להותיר את ניהול הרכוש בידי א.ס.א, כפי שהיה בפועל עד כה, וכי יש למנות אפוטרופוס, אלא גם הוסיפה שאם תמונה א.ס.א כאפוטרופוס הרי יש להורות על פיקוח-יתר על פעולותיה, מתוך בחינת התנהלותה ברכוש האב עד כה, ומתוך חששה של באת כוח היועץ המשפטי כי לא פעלה תמיד לטובת האב ולא פעלה בשקיפות הנדרשת. הדברים מדברים בעד עצמם, וגם להם השפעה על הכרעתי כי יש מקום למנות אפוטרופוס ולא להסתפק בחלופה אחרת אשר עלולה לפגוע באינטרסים של מר א.ל.ג. ובטובתו.

93. זאת ועוד; מהחומר שהוצג לי, נמצאו קשיים בהתנהלות של הבנות עד כה ברכושו של האב, התנהלות שלא בשקיפות מלאה כנדרש, ותוך העברת סכומים לא מבוטלים לידיהן מתוך רכוש האב. מצאתי פגם בכך שהבת א.ס.א החליטה להעביר לעצמה מתוך תמורת מכירת דירתו של האב סך של 200,000 ₪, אותם לטענתה החזירה לעצמה בשל הלוואות שנתנה לאביה. לטענה זו לא צירפה אסמכתאות כלשהן, יתר על כן, כשנשאלה על כך היא טענה שמדובר ב"חדירה לפרטיותה" וסירבה לפרט ולהציג תמונה ברורה (עמ' 114 ש' 1), דבר שהעלה תמיהה של ממש לגבי התנהלותה ואמינותה. אף בפני העובד הסוציאלי סירבה להציג אסמכתאות ולהשיב על שאלות בצורה מלאה ובהעדר שקיפות ראויה (ראה תסקירו וחקירתו עמ' 47 ש' 43-46). לדברי א.ס.א, "אני לא חושבת שבית המשפט צריך לראות הכל" (עמ' 114 ש' 19) – ואמירה זו מדברת בעדה.

התנהלות זו, הכוללת משיכות כספים מחשבוננו של האב להחזר הוצאותיה, ללא הצגת אסמכתאות וראיות לכך (ולא נעלמו מעיני טענות הבן על רכישות בסופרמרקט מספר פעמים בשבוע בעלות של מאות שקלים בכל פעם) כמו גם תשובותיה בסוגיה זו, מעוררות קושי של ממש שעה שמבוקש למנותה כמנהלת רכושו של האב ללא פיקוח על פעולותיה.

94. זאת ועוד, בדיון מיום 29.1.17 א.ג. ציינה שהבנות מימנו את הוצאות האב בסך של 400,000 ₪ ולא החזירו את הכספים לעצמן – טענה זו אינה עולה בקנה אחד עם טענת א.ס.א כי השיבה לעצמה את הסכומים שהלוותה לאב, והעובדה שלאורך תקופה ארוכה לא טרחה לתקן את הדברים שנאמרו על ידי א.ג. בדיון, אינה ראויה.

95. הבת א.ס.א הסבירה שהכספים ששילמה והוחזרו לה מחשבון האב שימשו לצורך מימון עו"ד (עמ' 115 ש' 17), וחלק מהכסף שימש לנסיעת הבנות ליומיים לאנגליה במחלקת עסקים (עמ' 116 ש' 23-35) כאשר מטרת הנסיעה היתה לנסות ולהשפיע על העברת הנאמנות ארצה ולהדיח את הבן מהדירקטוריון. מכאן עולה כי כספו של האב שימש בין היתר לקידום אינטרסים של הבנות, ולא בהכרח של האב עצמו.

96. לטענתה של הבת א.ו.א, מכירת הדירה של האב נעשתה על מנת שיהיה כסף לשלם לעורכי הדין וגם כיוון שלהחזיק אותה זה נטל כלכלי (עמ' 119). יצויין כי בניגוד לכך, האב עצמו הציג גרסה אחרת, ואמר בבית המשפט שמכר את הדירה כדי שיהיה לו כסף לנסוע לקיימברידג'.
97. ספקות נוספים עלו מטענות הבן בגין משיכות כספים שביצעה א.נ. הבת א.נ. העידה כי הוריה תמיד העבירו לה כספים (סעיפים 14-15 לתצהיר עדותה הראשית) - את השיקים היתה ממלאת היא בהתאם להנחיות אביה (סעיף 16 לתצהיר העדות הראשית). א.נ. העידה כי כיום אביה לא יודע כמה כספים העביר לה (עמ' 171). א.נ. הוסיפה כי אחת הסיבות להתנגדותה למינוי אפוטרופוס היא החשש מפגיעה בהעברת הכספים מהאב אליה (עמ' 328 ש' 33), אלא, שבכך היא מאשרת שרצונה בהמשך העברת כספים לידיה ללא פיקוח וכאשר האב כלל איננו מודע כבר היום מה גובה הכספים המועברים מחשבונה אליה). בהקשר זה אוסיף עוד, כי א.ו.א לא ידעה לומר האם האחות א.נ. נטלה כספים לכיסה ומכל מקום לגישתה מדובר בעניינים שבין א.נ. לבין האב (עמ' 124 ש' 5-10), זאת חלף בדיקת הסוגיה לגופו של עניין ובירור העובדות לאשורן.
98. על כל אלו ניתן להוסיף ולציין כי לא התרשמתי לחיוב מעדותה של א.נ. בפניי. עדותה של א.נ. התאפיינה בתשובות מתחמקות, מתחכמות, ולתחושת נמנעה מלהשיב על שאלות ישירות תוך ניסיון להרוויח זמן (עמ' 159-169). הבת א.נ. טענה שלא יודעת דברים, שלא מנהלת את הרכוש, אולם, בניגוד לטענתה הכללית הרי כאשר נשאלה על דברים ספציפיים דווקא ידעה לענות (עמ' 169 ש' 30).
99. נוכח הצורך הברור במינוי אפוטרופוס, עדיין יש לבחון כיצד ראוי לאזן צורך זה, אשר מהותו הגנה על מר א.ל.נ. ושמירה על טובתו, אל מול רצונו של מר א.ל.נ. עצמו, שלא ימונה לו אפוטרופוס, אלא להותיר את ניהול רכושו בידי א.ו.א. וללא מינוי רשמי כאפוטרופוסית, על כך המשתמע מכך. על רצון זה חזר לכל אורך ההליך, בפניי וגם בפני כל הגורמים אשר שוחחו עמו במהלך בירור התובענה, לרבות המומחה הרפואי והעובד הסוציאלי לסדרי דין.
100. בהתחשב בנסיבות הקיימות, תיאור העדר מסוגלותו לנהל את רכושו, בהתחשב במארג היחסים המשפחתיים, שיחותיי עם מר א.ל.נ. וההתנהלות הכוללת של הבנות כלפיו, ואשר בסופו של דבר מצאתי בה סממנים ברורים לקיומה של תלות של האב בבנות - אני סבורה כי יש בהחלט לכבד את רצונו של מר א.ל.נ. ולהתחשב בו בהכרעתי אך זאת רק במידה שרצונו זה משרת את טובתו, ולא מעבר לכך. במילים אחרות, את רצונו של מר א.ל.נ. כי בתו א.ו.א. תנהל את רכושו ללא אפוטרופוס יש לכבד עד לגבול מסויים, גבול ברור שאותו אפרט בהמשך, ובמסגרת גבול זה תוכל א.ו.א. לפעול במתכונת הקיימת כיום ותוך כיבוד רצון האב; אך מעבר לכך יעבור הניהול לידי של אפוטרופוס חיצוני, היות שהותרת הניהול באופן מלא בידי א.ו.א., ללא מינוי כאפוטרופוס, ללא פיקוח וללא מגבלה, אינה משרתת את טובתו, כפי שצינתי לעיל, וארחיב על כך גם להלן.

101. אבהיר, את רצונו של מר א.ל.ג. כי א.ס.א תנהל את רכושו ללא כל מינוי כאפוטרופוס חשוב להבין ולהעריך על רקע הנסיבות שבהן השמיע את רצונו, ובפרט – נוכח התנהלות הבנות כלפי האב מזה מספר שנים, ובאופן מיוחד ההשפעה המשמעותית מצידן על הניתוק המוחלט בינו לבין הבן ובני משפחתו, והעמקתו, תוך הותרת האב תחת חסותן בלבד. הבנת הנסיבות הללו, כמתואר לעיל ולהלן, מאירה באור נכון את רצונו של מר א.ל.ג, ומחייבת התחשבות זהירה ברצונו זה על רקע מכלול התמונה העובדתית.

102. לצורך הבנת מרקם היחסים המתוח הקיים כיום בין הבנות לבין הבן, התרשמתי מקיומה של תלות של האב בבנות, השפעה של הבנות על האב, לצד בידודו של האב מבנו בעידוד הבנות וכנימוק נוסף לכך שאין מקום לכבד את רצונו של מר א.ל.ג בהותרת ניהול מכלול רכושו של מר א.ל.ג ללא צו מינוי אפוטרופוס, אזכיר את הרקע לסכסוך במשפחת נ', ומספר אירועים שפורטו במהלך בירור ההליך, ואשר מחזקים את מסקנתי בדבר הצורך להתחשב ברצונו של מר א.ל.ג אך זאת רק עד לגבול ברור.

103. עד שנת 2015 התנהלת משפחת נ' בצורה רגילה, מתוך שלום בית, כאשר הבן מבקר את אביו בתדירות גבוהה, כמעט יום יומית (עדות הבת א.ס.א עמ' 104 ש' 18). הבן טיפל בעניינים משפטיים ואישיים שונים של המשפחה (לרבות לימוד בנה של א.ס.א לעליה לתורה לקראת בר המצווה שלו), תוך מתן עזרה הדדית.

104. כאמור, בשנת 2005 בברכתו של האב מונה הבן כדירקטור בחברות המשפחתיות ולא הועלתה כל טענה על התנהלותו של הבן לאורך השנים עד לפרוץ הסכסוך. האחות א.ס.א אף הצהירה שאינה מאמינה שאחיה, הבן מ.ג., סרח אי פעם בכספי האב (עמ' 123 ש' 10).

הגב' ר.ו. (אחייניתו של האב, ובת דודתן של הבנות והבן) שימשה בין השנים 2005 ועד 2015 כדירקטור בחברות המשפחתיות באנגליה. בתצהירה ציינה כי בשנת 2015 הוחלט בשל המצב הכספי ושיקולים של טובת החברות שלא לחלק דיבידנדים. הגב' ר.ו. ציינה כי בשנת 2009 הבן עצמו הציע להעביר את הנאמנויות של בעלי המניות מחו"ל לארץ, ברם, נתקבלה חוות דעת מקצועית ובלתי תלויה בנוגע להיבטי מס הכרוכים בביצוע ההעברה, שבעקבותיה הוחלט להשאיר את הנאמנויות בחו"ל. אוסיף, כי הגב' ר.ו. בפועל לא עומתה בעדותה עם האמור בתצהירה ואם כי היתה יכולה להעיד על מהימנותו ומקצועיותו של הבן, הרי שלא נחקרה על כך כלל, ויש להבין מכך שלא היו השגות על תפקודו.

105. כאמור לעיל המחלוקות בין הצדדים החלו על רקע חשבון הבנק של האב בישראל. לטענת הבת א.ס.א, הבעיות המשפחתיות החלו עת הבן החל להתערב בחשבון של האב (עמ' 106 ש' 35) ולטעון שהבנות משתמשות שלא כדין בכסף (עמ' 107 ש' 5-1). אחר כך החל הבן להתערב לאב בחשבון הנאמנות והיו מספר אירועים נוספים לאחר מכן שבהם היה הבן אגרסיבי, כנטען (עמ' 107 ש' 7-10).

106. על כמה מהאירועים הללו העיד ר"ח יוסי מאיר, אך בצורה מעט שונה מכפי שהוצגו בידי הבנות בכתב הגנתן. אזכיר, כי רואה החשבון יוסי מאיר שימש כרואה החשבון של מר א.ל.ג. משנת 2009 לערך ועד להפסקת שירותיו, על ידי הגב' א.ג., בשנת 2016 (סעיף 2 לתצהירו). ר"ח מאיר אף שימש כר"ח של א.ג. עצמה, עד לאותו מועד, ועודו משמש כרואה החשבון של הבן.

מצאתי עדות זו חשובה ומהימנה.

107. לגרסתו של ר"ח מאיר ביום 13.4.15 קיבל שיחת טלפון ממר א.ל.ג., שיחה בה מר א.ל.ג. גמגם והשתהה, ואז שמע קול אישה ברקע אשר ציוותה על האב לומר לר"ח מאיר להגיע לביתו בשעה שננקבה, ומר א.ל.ג. אמנם חזר על דבריה.

ר"ח מאיר הגיע לביתו של מר א.ל.ג. כפי שהתבקש. לדבריו, בפגישה זו, שהתקיימה בנוכחותו, נוהל האב על ידי בתו א.ג., היא ציוותה עליו מה לומר ולדבריו של רואה החשבון: "ניכר היה כי א.ל.ג. אינו מבין מה בדיוק רוצים ממנו, ואז א.ג. התחילה לגעור בו ואמרה לו שיש לו פתק ושיקרא מה שכתוב בפתק". לדבריו, מר א.ל.ג. היה נראה מבולבל, לא זכר על איזה פתק מדובר והיכן הוא, עד שבתו כיוונה אותו למקום הימצאו. על פי ציווי של הבת א.ג. החל האב לקרוא את הפתק, ובו הוראות למ.ג. בנוגע ליציאתו מהחשבון והוראות בנוגע לנאמנות.

לטענתו, היה מדובר במראה סוריאליסטי, בו האב שימש כ"מריונטה" בידי בתו, ולא הבין מה קורה סביבו. עוד הוסיף, כי במהלך הדברים שנאמרו בין הנוכחים, החלה הבת א.ג. לצעוק, לנבל את פיה ולקלל את הבן מ.ג. ולאחל לו שימות. בעדותו הוסיף שהתרשם שמר א.ל.ג. פוחד מבתו א.ג. ועושה מה שהיא אומרת (עמ' 259 ש' 10-11). ר"ח מאיר שאל את מר א.ל.ג. סדרת שאלות לעניין רכוש, אולם, האב לא ידע להשיב לו וביקש ממנו שישאל את א.ג..

זו היתה אף התרשמותו מן הפגישה שהתקיימה למחרת היום, ורואה החשבון סבר שלאב בעיות קוגניטיביות, אינו מודע מה קורה סביבו, והוא נשלט ומנוהל בידי בנותיו (עמ' 271 ש' 1-10). משכך, דעתו היתה שיש צורך במינוי אפוטרופוס ניטראלי לנהל את ענייניו הכספיים (עמ' 282 ש' 9-14).

עדותו של ר"ח מאיר היתה מהימנה, עקבית, לא נסתרה, הוא תיאר אירועים שהיה עד להם. אף אוסיף, בהקשר זה, שהבן עצמו כלל לא נחקר על אירוע "הקראת הפתק".

108. לא זו אף זו. מספר עדויות בתיק מלמדות על תרומתן של הבנות לניתוק הקשר בין האב לבין הבן ובני משפחתו, ואף העמקתו. אזכיר כמה מהראיות בעניין זה. טרם שעבר האב לגור בביתה של א.א.ו., הבנות החליפו בביתו את המנעולים על מנת שהבן מ.ג. לא יוכל להיכנס לשם (ר' עדותה של הבת א.א.ו. עמ' 107 ש' 21).

כמו כן, צורף לתיק בית המשפט תמליל של שיחה של הנכדים ב' ו-ע' (בניו של הבן) עם האב מיום 9.6.15 (צורף כנספח א לתצהיר העדות הראשית של הבן). המדובר במקרה בו הגיעו הנכדים לבית סבם, וביקשו להיכנס ולשוחח עמו. דודתם א.ג. לא נתנה להם להיכנס לבית, והנכדים נאלצו לשוחח עמו דרך החלון, כאשר היא מתערבת להם בשיחה. הבת א.ג. אף נזפה בנכדים שהם מפריעים לסבם באמצע הסרט וסירבה להנמיך את עוצמת הטלוויזיה שהפריעה לשיחה.

מהתמלול עלה כי הנכדים התחננו למפגש, לשוחח עם סבם, מר א.ל.ג, אולם, הבת א.ג. לא אפשרה זאת, ובמקום לאפשר לנכדים להיכנס לבית ולשוחח עם סבם, היא וא.ס.א התקשרו למשטרה. האירוע התנהל עד שהגיע בעלה של א.ס.א, ל.א., אשר טרק את חלון הבית בפניהם, תוך טענה שהם מהווים איום.

התרשמתי מאירוע זה כאירוע קשה מאוד, והוכחה נוספת לבידודו של האב, תוך התערבות בענייניו ובקשריו המשפחתיים עם נכדיו, כאשר האינטרסים האישיים של הבנות משפיעים גם על האב.

עוד יציין, כי האב לא השתתף בחתונות נכדיו אלו, תוך גיבוי בנותיו.

הנכדה ש.ב., בתה של הבת גב' מ.ב., העידה כי לא מתאפשר לה לדבר לבד עם סבה, הוא תמיד מוקף בבני משפחתה של א.ס.א או בא.ג. לדבריה, הבת א.ס.א לא מאפשרת שיהיו עם מר א.ל.ג ביחידות, והוא לא יכול לסיים משפט בלי שהן יתערבו ויפריעו לו. כתוצאה מכך, ציינה הנכדה כי היא ממעטת לבקרו (עמ' 239 ש' 6).

109. בעדותה של הבת א.ג., היא הודתה שהיא אומרת באוזני אביה שהיא שונאת את מ.ג., שהיא מאחלת לו שימות, ולא רוצה לראות אותו יותר בחיים (עמ' 142 ש' 1-10).

110. אציין, כי לאורך ההליך כולו ומתוך חומר הראיות ניתן היה לחוש היטב את כאבו של הבן על ניתוקו מאביו, והוא ניסה חזור ושנה לחדש את הקשר ולהביא למפגש עמו. לעומת זאת, ניתן היה לחוש היטב מצד הבנות כמעט שמחה לאידו של הבן, ובחוסר רצון ולו מינימאלי מצידן להתגייס לטובת חידוש הקשר של האב עם הבן, כל זאת תוך הטחת טענות חריפות נגדו, ציטוט פסוקי הלכה בעלי אמירה קשה (סעיף 33 לתצהיר עדותה הראשית של א.ס.א), השמעת טענות על בעיות רגשיות ונפשיות של הבן (סעיף 41 לתצהיר עדותה הראשית של א.ס.א) בתוספת ביטויים קשים ובלתי מרוסנים כנגדו מטעמן בכתבי טענותיהן.

אזכיר, כי העובד הסוציאלי ניסה לקדם מפגש בין הבן ואביו ושאר בני משפחתו, הוא סבר כי הדבר ראוי ודרוש, הוא אף סבור שלאב תחושת חיבה כלפי בנו; ברם, הבנות בשום אופן לא הסכימו לאפשר מפגש (עמ' 42-43 לעדותו).

111. כאשר בית המשפט שאל את מר א.ל.ג האם יסכים לפגוש את הבן או את בני משפחתו, תשובתו היתה שיש לשאול את א.ס.א בעניין הזה, והוא יפעל על פי הוראתה (ר' לשאלת בהמ"ש, עמ' 5 לפ' ש' 30-31, במענה לבאת כוח היועץ המשפטי והעובד הסוציאלי שבאו לפוגשו, ר' פ' עמ' 139-140. ר' גם תרשומת מפגש בית המשפט עם מר א.ל.ג בלשכת הרווחה). תשובה זו של האב, שבה מטיל את האחריות על קשריו המשפחתיים בידי בתו והחלטותיה, ואינו מביע רצון משל עצמו, גם כאשר מדובר במפגש עם בנו שלו – תשובה זו מדברת בעד עצמה.

עוד חשוב מאוד לציין ולהוסיף, כי מספר פעמים שאלתי את מר א.ל.ג מהן בעצם טענותיו ומענותיו כלפי בנו, מהו שורש הסכסוך ביניהם, אך תשובותיו לשאלות אלו נותרו תמיד דלות ולאקוניות, ללא כל פירוט וללא הסבר. כך אירע בדיון בבית המשפט, כך בפגישתי עמו, וכך גם בתשובותיו לעובד הסוציאלי, לבאת

מסמך זה עשוי להכיל שינויים שהוטמעו ע"י מערכת פסקדין

כוח היועץ המשפטי, לאפטרופוס לדין. אף התרשמתי כי שימושו בפתגמים וחזרה על מנטרות בהקשרים אלו מהווה הימנעות ממתן תשובה עניינית, מקום שאין לאב תשובה (אזכיר כזו היתה אף עמדת העובד הסוציאלי ועדותה הכואבת של נכדתו של מר א.ל.ג., הגב' ש.ב., ולפיה סבה עונה תשובות "גנריות" (עמ' 233 ש' 1-15)). עוד ציין כי העובד הסוציאלי לא התרשם מקיומו של פחד מצד מר א.ל.ג. מבנו (עמ' 41 ש' 33). מר א.ל.ג. לא ציין ולו פעם אחת את ה"אירוע" שתואר בפי הבנות כאירוע מרכזי מאוד במשבר יחסיהם של האב והבן, אותו אירוע שהתרחש בביתו בינו לבין הבן בנוכחות הנכדה, והבן לא נחקר על "האירוע".

112. אף לא ניתן להתעלם מתמליל השיחה מיום 25.9.15 (צורף כנספח א1 לתצהיר העדות הראשית של הבן), לאחר האירוע אצל רואה החשבון, ואף לאחר האירוע עם הנכדים, ובו האב קורא לבנו "מ.נ. שלי" עת בנו הביא לו את ארבעת המינים, טרם לחג הסוכות, כמידי שנה. הבת א.ס.א. הסבירה שקרא לו כך היות שהיה באותה עת חלש ולא במיטבו (עמ' 106 ש' 6-7) אך הסבר זה אינו משכנע.

113. עובדה חשובה נוספת בהקשר המדובר, היא עובדת מגוריו של האב בביתה של א.ס.א., ועובדת היותו סמוך על שולחנה, ובפועל תלוי בה ובכך שתספק את צרכיו. בחקירתו הנגדית של העובד הסוציאלי ובמענה לשאלה האם התרשם שרצונו של האב שבתו תנהל את רכושו הינו רצון "אמיתי", אך בה בעת הוסיף כי צריך לבחון את העובדה שהוא סמוך על שולחנה של אותה בת אותה הוא מבקש למנות לו כמנהלת לרכושו (עמ' 47 ש' 38).

114. בסופו של יום, ממכלול האמור התרשמתי שהאב מצוי תחת בידוד, גם אם אינו מצוי לבד והוא תלוי בבנותיו המשפיעות עליו, על אורח חייו ועל קשריו עם אנשים אחרים. הוא שוהה בנוכחות שתי בנותיו, ובני משפחת א', תוך שנותק הקשר עם בנו ובני משפחתו, בתמיכה שלהן. את בתו גב' מ.ב. הוא רואה מעת לעת, ברם, אף הקשר עם בני משפחתה, כפי שעלה מעדות הנכדה, גם הוא נותק. הוא אינו לומד יותר בחברותא, לאחר חמישים שנה, וזאת לאחר שא.נ. הפסיקה את הלימוד בחברותא בשל התצהיר שניתן על ידי החברותא בהליך המשפטי (עמ' 181-180). הלימוד עם נכדיו גם הוא הופסק בעידוד הבנות, לאחר שנים רבות של לימוד שבועי. במישור הקוגניטיבי אזכיר כי המומחה מטעם בית המשפט ואף עובד סוציאלי לסדרי דין, ציינו שניהם את אלמנט הפאסיביות בהתנהגותו של מר א.ל.ג., המומחה אף הוסיף, כי אדם במצבו של מר א.ל.ג. נתון יותר להשפעת הסביבה (עמ' 20), והדבר מתיישב עם העובדות שעלו מן התיק.

115. נוכח דברים אלו, ברור אפוא כי את רצונו של מר א.ל.ג. להותיר את ניהול רכושו בידי א.ס.א., יש להעריך בזהירות המתבקשת נוכח מצבו הרגיש, ובמיוחד נוכח העובדה כי הוא מושפע ותלוי בבנותיו, ומצוי בניתוק מבנו, ואשר גם על היבט זה קיימת שליטה, ועידוד, מצד הבנות.

116. כשאלו הם פני הדברים, יש לבצע איזון מתאים בין מצבו של מר א.ל.ג. והעדר מסוגלותו לנהל את רכושו, פגיעה בכושרו המנטלי והסיכון מפגיעה באינטרסים הרכושיים שלו כתוצאה מניגוד עניינים הנובע מהסכסוך המשפחתי - מצד אחד; אל מול הבעת רצונו של מר א.ל.ג. כי א.ס.א. תנהל את רכושו ללא פיקוח, רצון אשר מקבל משקל מתאים ומוגבל על רקע הנסיבות המתוארות, ונוכח השפעתן הרבה של הבנות על האב והחלטותיו - מצד שני.

117. האיזון שאותו מצאתי כמתאים לנסיבות המקרה, תוך מתן משקל ראוי לכל אחד מן האינטרסים הללו, הוא כדלקמן:

א.א.א תנהל את רכוש האב במישור ההתנהלות היומיומיות וביצוע תשלומים לשם הספקת צרכיו השוטפים והרגילים, בגובה "סל מחיה" חודשי, שייקבע בדרכים המקובלות תוך אישור ב"כ היועמ"ש, אם כי נדיב באופן ההולם את מצבו הכלכלי של האב. א.א.א תוכל לנהל את ענייניו הרכשיים השוטפים של האב, באופן שגרתי ועד לגובה סל המחיה החודשי שייקבע, מבלי להתמנות כאפוטרופסית רשמית, אך תוך חובה לפעול לטובתו של האב.

לפעילות ברכוש האב שאינה יומיומית או רגילה, ועולה על גובה "סל המחיה" החודשי, ימונה אפוטרופוס אשר ינהל את רכושו של האב, ימסור דיווחים לאפוטרופוס הכללי ויפעל ככל הנדרש לטובת האינטרסים של האב.

פעולות שגרתיות אך "חריגות" בהיקפן הכספי – כגון העברת תמיכה כספית לבנות או נסיעות לחו"ל – ייקבעו ויאושרו בידי האפוטרופוס. ככל שהוא ימצא לנכון, ובהתאם להוראות החוק, יגיש בקשה למתן הוראות לבית המשפט, לשם קבלת אישור קבוע לסוג של פעולות או אד-הוק לצורך פעולה מסויימת.

בכך יש שילוב של האינטרס להגן על מר א.ל.ג, באמצעות מינוי אפוטרופוס לעניינים שאינם שוטפים או רגילים, לצד כיבוד רצונו כי א.א.א תנהל את ענייניו, באמצעות הותרת ניהול ענייניו היומיומיים השוטפים בידי א.א.א, ללא מינוי כאפוטרופסית.

זהותו של האפוטרופוס לרכוש

118. משקבעתי שיש צורך למנות למר א.ל.ג אפוטרופוס לרכוש, במתווה המתואר, יש לדון בזהותו.

כאמור, אינני מוצאת למנות את מי מהילדים כאפוטרופוס לרכוש של האב נוכח ניגוד האינטרסים המובנה שבו נתון כל אחד מהצדדים כלפי משנהו, כאשר בהתייחס לבנות ראה הפירוט לעיל, ובנוגע לבן, נוסף סירובו העיקש של האב, הסכסוך המשפחתי, ואף הבן עצמו חזר בו מבקשתו.

משכך יש מקום למנות לאב אפוטרופוס חיצוני.

מסמך זה עשוי להכיל שינויים שהוטמעו ע"י מערכת פסקדין

119. ככל שלא תתקבל הודעת הצדדים בתוך עשרה ימים על הסכמה בדבר זהות האפוטרופוס, ימונה אפוטרופוס על ידי בית המשפט.

לאחר מינויו של אפוטרופוס לרכוש, ייקבע גובהו של סל המחיה שבגדרו תפעל א.ס.א לטובת מר א.ל.ג.

אפוטרופוס לגוף

120. מקובלת עליו עמדת באת כוח היועץ המשפטי והאפוטרופוס לדין ולפיה אין צורך בשלב זה במינוי אפוטרופוס לגופו של מר א.ל.ג, מהטעמים שציינו והוזכרו לעיל.

טרם סיום

121. מספר סוגיות עלו תוך כדי בירור ההליך ואשר גם לגביהן יש לתת הכרעה, טרם סיום.

. מימון עלות הטיסה ושהות של הבנות לחו"ל עם האב – נוכח יכולתו הכלכלית של האב, יש מקום לאפשר לו להמשיך ולנסוע (ככל שבריאותו תאפשר, וככל שיחפוץ בכך) לחופשתו השנתית לקיימברידג' בחופשת הקיץ.

באשר למימון הוצאותיו: כאמור לעיל, האפוטרופוס יבדוק את גובה ההוצאות הנדרשות. אני מתירה מימון ליווי של מטפלת לאב, וכן מימון ליווי עבור אחת מבנותיו, לכל אחת מהנסיעות.

החלטתי זו יפה אף לעניין הנסיעה שבוצעה בקיץ 2017, ובהתאם לכך, על הבנות להשיב לאב שלישי מגובה ההוצאות שאושרו לנסיעה (בגין מימון אחת הבנות).

אני ערה לכך שניתנה על ידי החלטה שונה במהלך ההליכים, ברם, פסק דיני גובר על כך.

. פסיקת שכר טרחה לעו"ד פיק שייצגה את האב בהליך זה – ייבחן בידי האפוט' לרכוש אשר ישקול האם שכר הטרחה סביר וכן אל מול מצבו הכלכלי של מר א.ל.ג.

. פסיקת שכר טרחה לאפוט' לדין מטעם הלשכה לסיוע משפטי – לא ראיתי הודעתו כפי שקבעתי בדיון, ומשכך, ככל שלא תוגש הודעה על ידו בתוך שבעה ימים, אבין כי הלשכה לסיוע משפטי נושאת בשכרו.

. העיקולים הזמניים יישארו בתוקף עד למינוי אפוטרופוס.

התיק יובא בפני בעוד עשרה ימים.

122. נוכח תוצאות ההליך, מצאתי לחייב את הגב' א.ס.א. ואת הגב' א.נ. ביחד ולחוד בהוצאות ההליך בסך של 50,000 ש"ח.

ניתן היום, ד' אייר תשע"ח, 19 אפריל 2018, בהעדר הצדדים.